

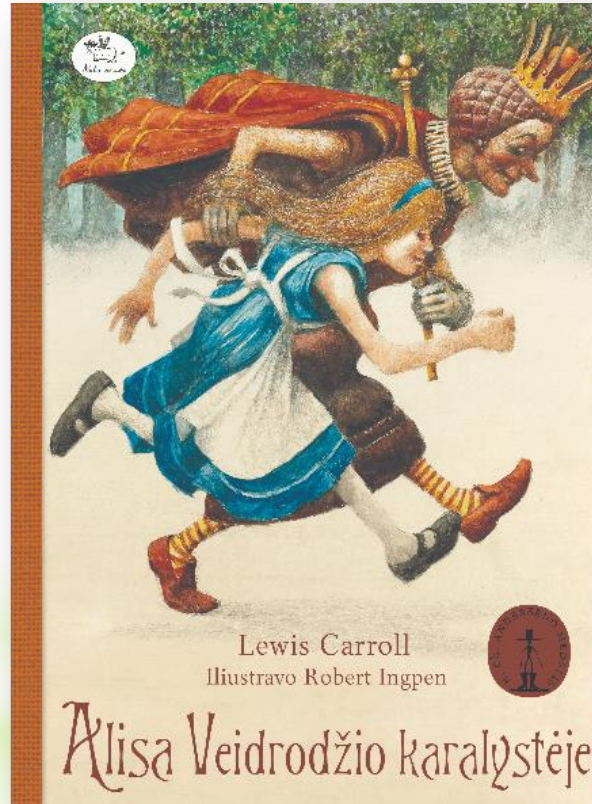
Knygų jubiliejai

Paroda, skirta knygoms, švenčiančioms
jubiliejus 2021 metais

Prieš 150 metų
išleista Lewiso Carrollio knyga
„Alisa Veidrodžio karalystėje“

Leidyklos „Niekas rimtas“ 2016 metais išleistas
L.Carrollio knygos „Alisa Veidrodžio karalystėje“ viršelis

Lewis Carroll, 1863m.

Lewis Carroll (Luisas Kerolis 1832–1898),
tikroji pavardė Čarlzas Dodgsonas,
buvo matematikos profesorius,
anglikonų pastorius.

Savo tikroju vardu jis paskelbė daugybę
matematikos mokslinių darbų, o visus savo
literatūros kūrinius pasirašė slapyvardžiu.
Be matematikos ir literatūrinės kūrybos jis
labai mėgo piešti
ir aistringai domėjosi fotografija.

Alice Liddell, 1860 m. liepa.
Lewiso Carrollio nuotrauka

Alice Pleasance Liddell (1852–1934) buvo Oksfordo Kristaus bažnyčios dekanas Henry George'o Liddello dukra.

Alisa kartu su seserimis Edith ir Lorina pirmą kartą susitiko su Lewisu Carrolliu 1856 m. Per ateinančius kelerius metus Carrollis tapo artimu Liddell šeimos draugu.

Alisa ir jos seserys buvo dažni Carrollio fotografijos modeliai, ir jis dažnai vedavo vaikus į išvykas.

Vienos tokios iškylos metu, Alisos prašomas, rašytojas sukūrė neįtikėtiną istoriją apie mergaitę, iškeliavusią triušio urvu į stebuklingą karalystę. Grįžęs namo Carrollis užrašė savo pasakojimą ir po metų pasirodė puiki knyga

„Alisa Stebuklų šalyje“.

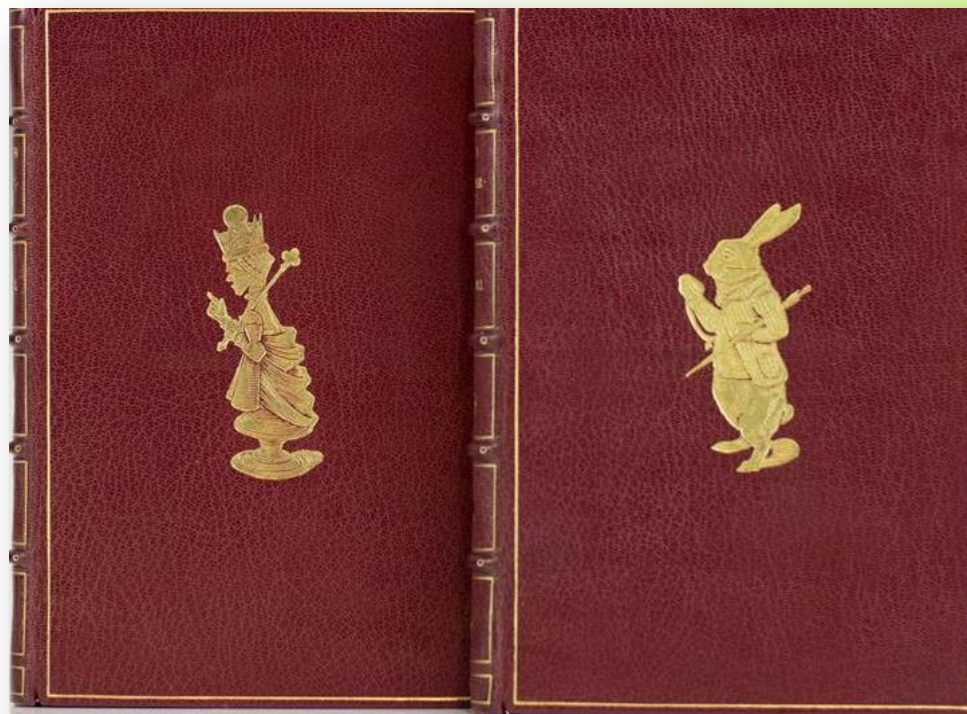
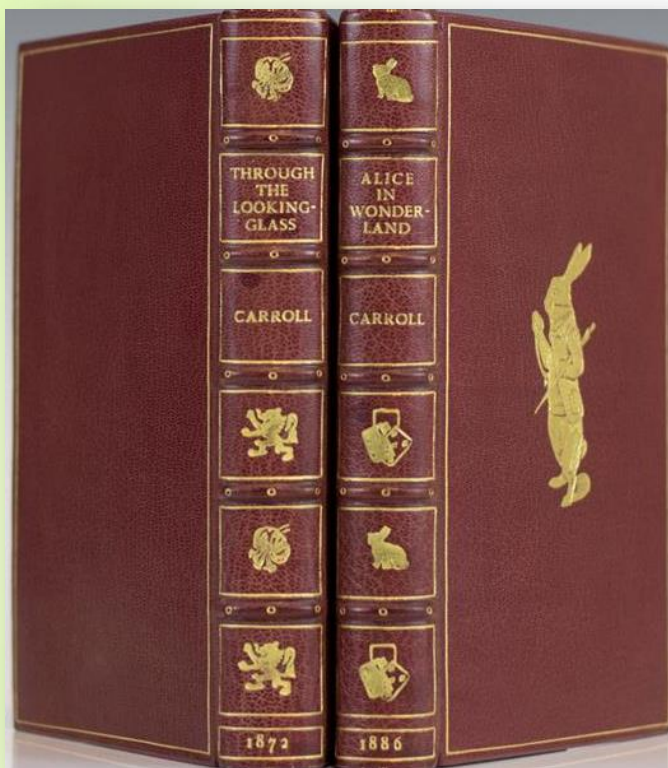
1871m. išleistas apysakos tęsinys

„Alisa Veidrodžio karalystėje“.

Šis pasakojimas gimė bemokant mergaites žaisti šachmatais.

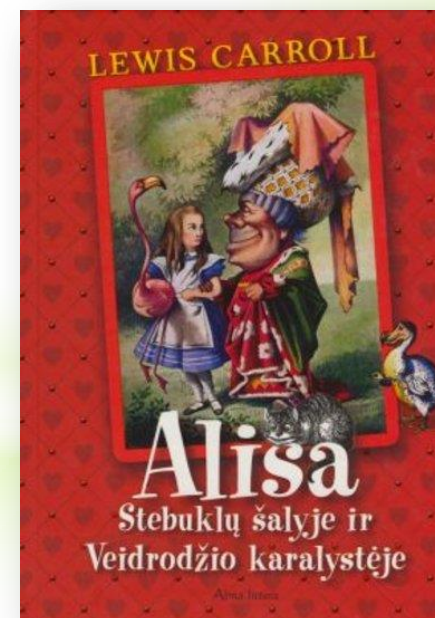
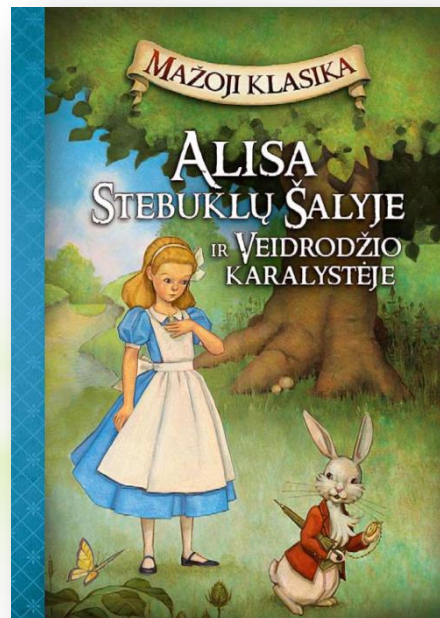

Taip atrodė vienas pirmųjų knygų „Alisos nuotyčiai Stebuklų šalyje“ ir „Alisa Vaidrodžio karalystėje“ leidimų.
Londonas: „MacMillan and Co“ 1872 ir 1886m.

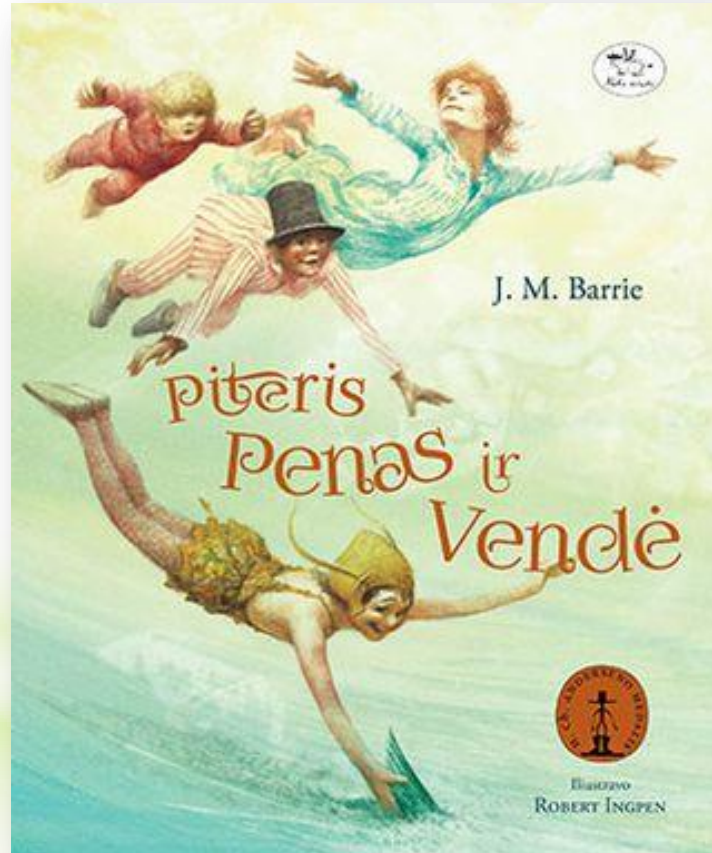
Ar bandėte patikėti tuo, kas neįmanoma? Alisa, perlipusi į kitą veidrodžio pusę, atsidūrė neįtikėtinoje Veidrodžio karalystėje, kur viskas kitaip. Čia visi dalyvauja didžiulėje šachmatų partijoje, pyragą reikia pirma išdalyti ir tik paskui supjaustyti, keliai veda ne ten, kur norėtum nueiti, kalba gėlės, prekės parduotuvėje juda, kad jų nepasiektum, o kartais tenka pasiutusiai greitai bėgti vien tam, kad liktum toje pačioje vietoje!

Prisijunkite prie nuotykių ir pamatysite, ar Alisai, pradėjusiai žaisti milžiniškoje šachmatų lentoje, pavyks iš Pėstininko tapti Valdove!

Lietuviškieji knygos leidimai

Prieš 110 metų
išleista James Matthew Barrie
apysaka-pasaka
„Piteris Penas ir Vendė“

Leidyklos „Nieko rimto“ 2014 metais išleistos
J.M.Barrie knygos „Piteris Penas ir Vendė“ viršelis

James Matthew Barrie, 1892 m.

Rašytojas ir dramaturgas James Matthew Barrie (1860-1937m.) gimė neturtingoje šeimoje nedidelio Škotijos miestelio Kirmjūrio pakraštyje. Motina buvo itin svarbus žmogus mažajam Jamesui, neabejotinai padariusi įtaką ir tolesniam sūnaus kūrybiniam keliui – ji vaikams dainuodavo senas škotų folkloro dainas, sekdamo padavimus ir įvairiausias istorijas. Nuo pat mažų dienų savo paties istorijas kūrė ir būsimasis rašytojas.

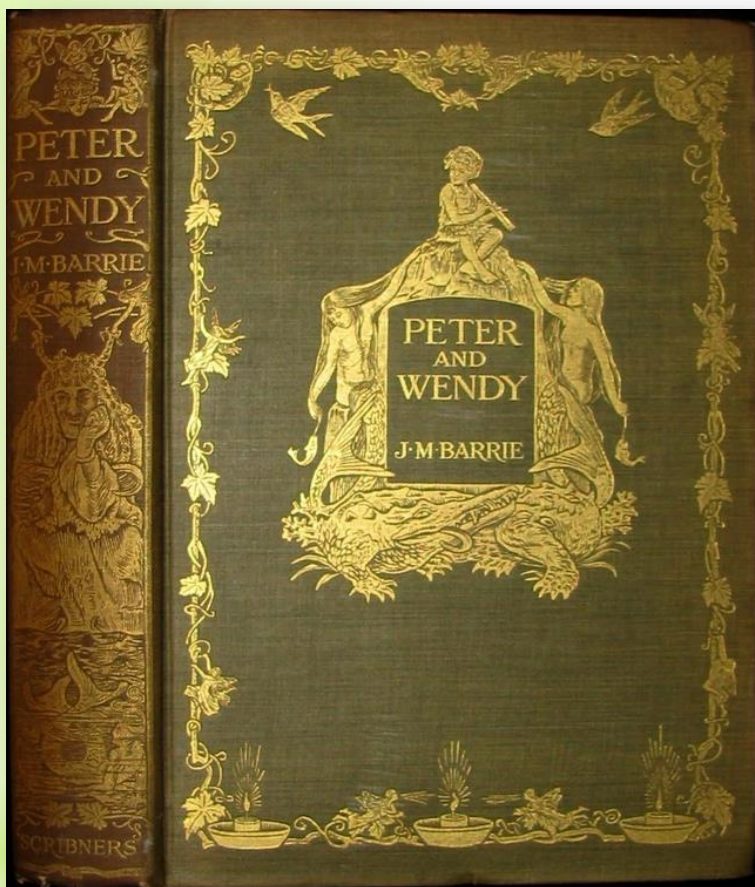
J. M. Barrie buvo žymus ir galėjo mėgautis pasauline sėkme: artimai bendravo su rašytoju Robertu Louisu Stevensonu, detektyvų meistru Arthuru Conanu Doyle'iu, romanistu ir poetu Thomasu Hardy. Tačiau asmeninis gyvenimas nebuvo itin laimingas: nesėkmingos vedybos, nesusilaukta vaikų.

Kartą vaikščiodamas su šunimi Kensingtono parke rašytojas susipažino su Arthuro ir Sylvios Llewelynų Daviesų šeima – jie turėjo penkis sūnus, kaipmat pamėgusius jo pasakojamas neįtikėčiausias istorijas.

Ši pažintis turėjo lemiamos įtakos kuriant Piterio Peno personažą, jo būdą, aplinką, žaidimus ir fantazijas.

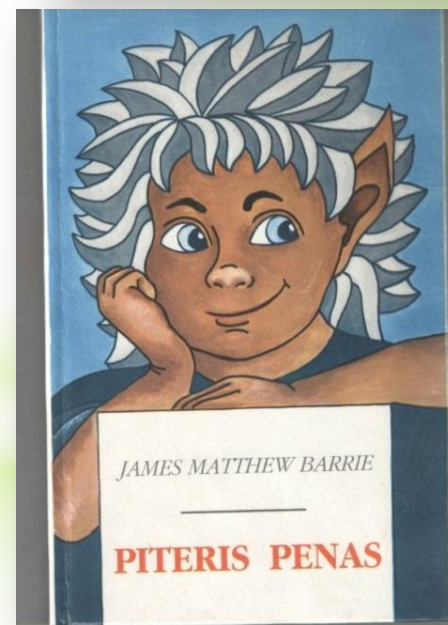
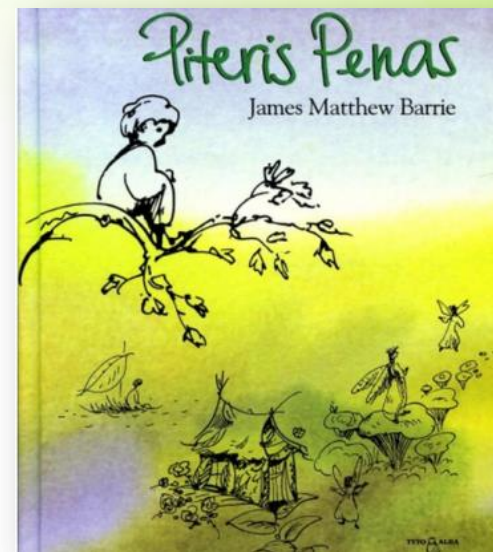

1911 m. pasaulį išvydo pasauline klasika tapusi knyga, be kurios dabar neįsivaizduotume vaikų literatūros, tai – „Piteris Penas ir Vendė“. Nors vėliau buvo išleista dar daug pjesių ir romanų, Piterio Peno legenda tapo ryškiausiu ir reikšmingiausiu rašytojo J.M.Barrie kūrinium.

Taip atrodė pats pirmasis „Piteris Penas ir Vendė“ leidimas.
Niujorkas: „Charleso Scribnerio sūnūs“, 1911m.

Šioje knygoje, aišku, pasakojama apie mane – patį šauniausią berniukų vadą. Juk tai aš atvedžiau juos visus į Niekados šalį (jūs irgi esat čia lankęsi). Ir netgi suradau jiems mamą! Juk tai aš kasdien prigalvoju pavojingų nuotykių. Ši sala, beje, kaip tik nuotykiams: joje šlaistosi indėnai, piratai ir laukiniai žvėrys, esama fėjų ir netgi undinių. Visus suvaldyti reikia ypatingo vikrumo. Bet tam čia ir esu aš!

Didysis Piteris Penas

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

Prieš 110 metų
išleistas Frances Hodgson Burnett romanas
„Paslaptingas sodas“

Leidyklos „Nieko rimto“ 2017 metais išleistos
F.H.Burnett knygos „Paslaptingas sodas“ viršelis

Frances Hodgson Burnett, 1888 m.

F. H. Burnett (1849–1924) augo šeimoje, kurioje buvo skatinama skaityti ir žaisti.

Ankstyva tėvo mirtis šeimą privertė geresnio gyvenimo ieškoti Amerikoje. Dar iki tol F. H. Burnett ėmė slapčia užrašinėti savo istorijas.

Atsikrausčius į kitą šalį šeimos finansiniai reikalai neišsprendė ir Frances įsidrąsino pamėginti išspausdinti kelias noveles.

Išmėginusi laimę, gavo teigiamą atsakymą iš

laikraščio *Godey's Lady's*

Magazine Filadelfijoje ir netrukus išgarsėjo.

Knygos buvo leidžiamos Jungtinėse Valstijose ir Londone. Taip F. H. Burnett pradėjo vaikų rašytojos karjerą.

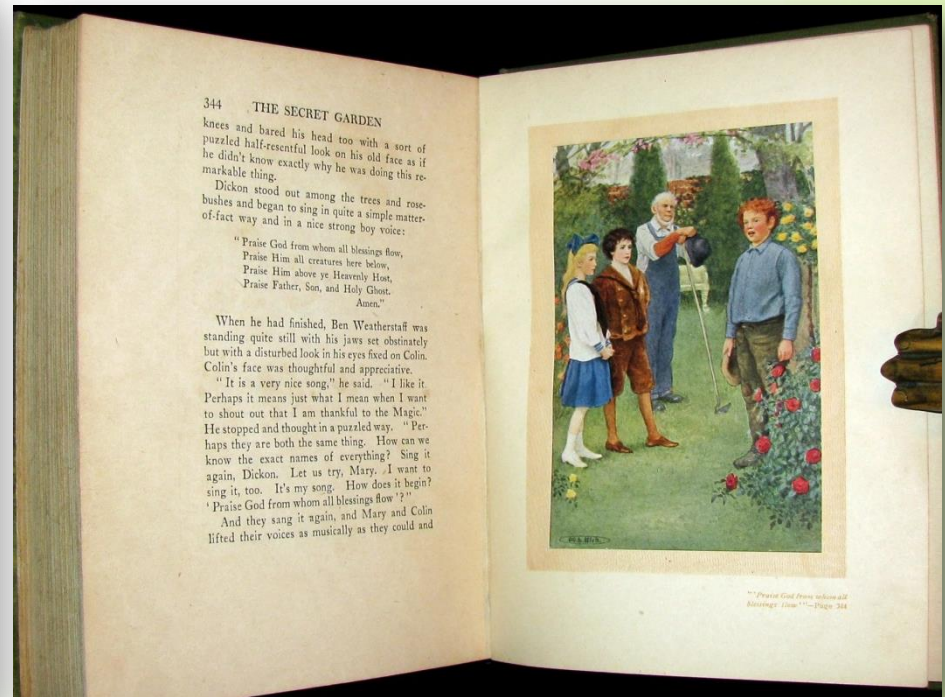
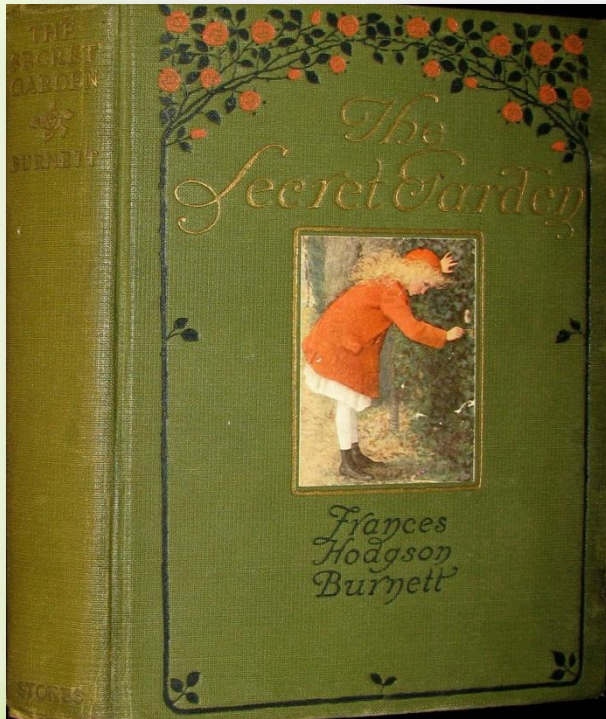
„Paslaptingo sodo“ pagrindinė veikėja Merė, mirus tėvams, atvežama gyventi į didžiulį dvarą Anglijos viržynuose. Ji toli gražu ne angeliškas vaikas, o atžari, nemaloni ir iš pirmo žvilgsnio – tokia mergaitė, kuri niekam negali patikti. Dvare ji sutinka Koliną – lygiai tokį pat nemielą ir nemalonų vaiką. Merė su Kolinu, nepatyrę tėvų švelnumo, užauga „spygliuoti“ kaip laukinės rožės.

Merė atsitiktinai įžengia į paslaptinę ir apleistą sodą ir jame ima keistis, kartu su Kolinu ir kaimo vaikais atgaivindama sodą pamažu atgyja ir pati. Romane atsiskleidžia rašytojai artima gamtos terapijos tema – F. H. Burnett gyvenime turėjo ne vieną sodą ir būtent į tokią žmogaus išpuoselėtą gamtą gręždavosi susidūrusi su sunkumais.

Su metų laikais besikeičiantis sodas keičia ir Merę, ji švelnėja ir darosi rūpestinga kitiems, mokosi mylėti save pačią.

Taip atrodē pirmasis F.H.Burnett „Paslaptingo sodo“ leidimas.
 Niujorkas: Frederickas Stokesas, 1911 m.

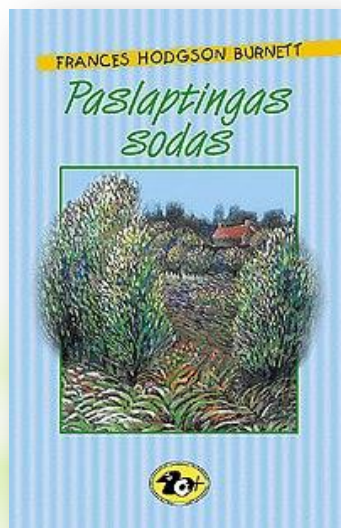
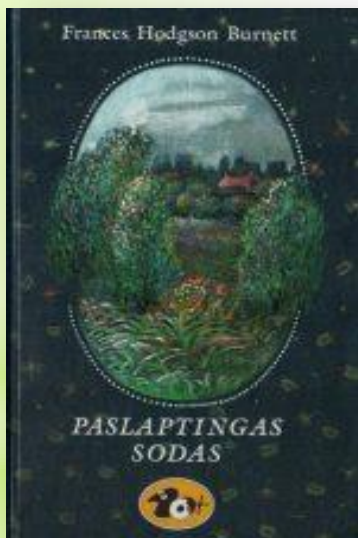

F.H.Burnet visą gyvenimą lydėjo gėlės ir knygos.

Sykį rašytoja pasakė:

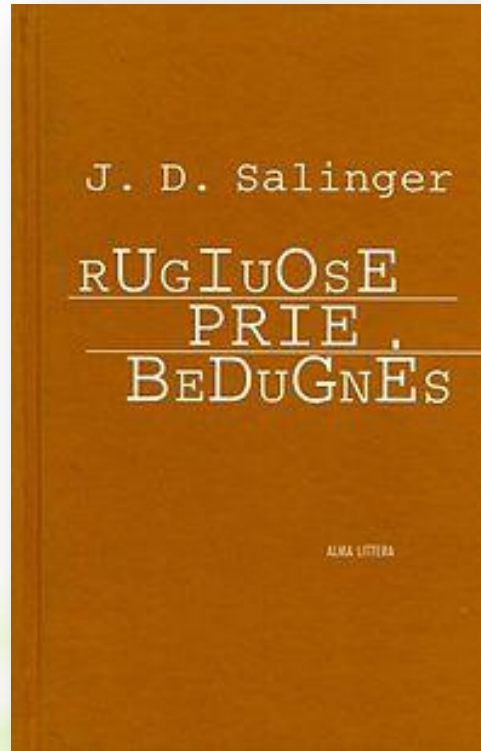
„Kol turi sodą, tu turi ateitį, o kol turi ateitį, esi gyvas.“

Kur tik ėjo, Frances ieškojo sąlyčio su gamta, nepaleisdama iš rankų knygos.

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

Prieš 70 metų
išleistas Jerome David Salinger romanas
„Rugiuose prie bedugnės“

Leidyklos „Alma littera“ 1999 metais išleistos
J.D.Selinger knygos „Rugiuose prie bedugnės“ viršelis

Jerome David Salinger, 1950 m.

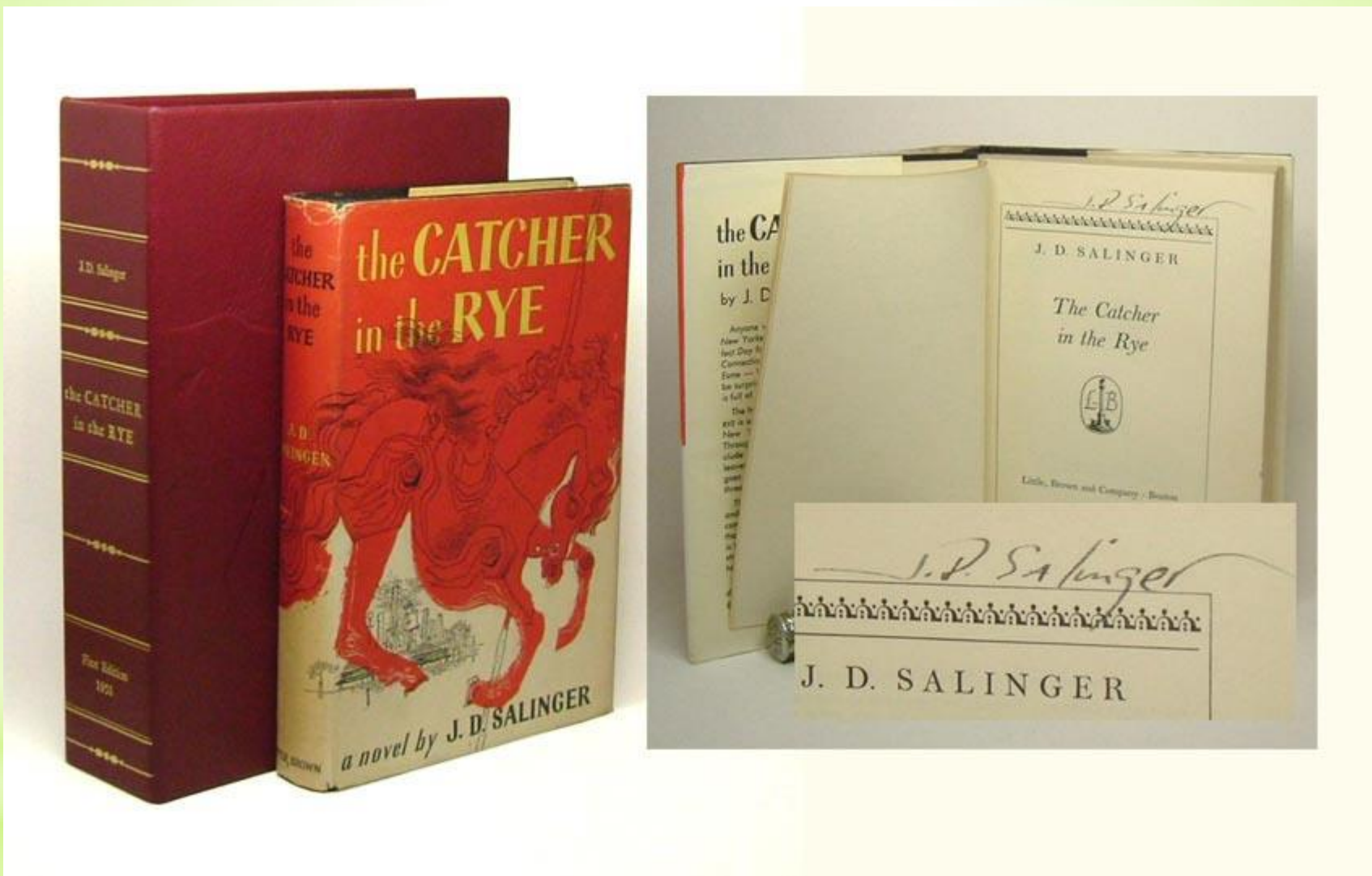
Jerome David Salinger

(Džeromas Deividas Selindžeris, 1919 – 2010) – amerikiečių rašytojas. Mokėsi karo akademijoje, dalyvavo antrajame pasauliniame kare. Po karo atsidavė rašymui. Labiausiai žinomas kaip romano „Rugiuose prie bedugnės“ autorius.

Rašytojas retai bendraudavo su žiniasklaida ir ne tik liovėsi leisti naujus darbus, bet ir atsisakė pakartoti leidimus ar išleisti kūrinis elektronine forma. Po rašytojo mirties jo sūnus, padedantis prižiūrėti savo tėvo literatūrinį palikimą, pranešė apie rengiamą publikuoti naują J.D. Salinger knygą.

Knyga „Rugiuose prie bedugnės“ pradėta rašyti prieš Antrąjį pasaulinį karą, rankraštis keliavo kartu su autoriumi į karą. Šiurkštoka kalba papasakota paauglio istorija bematant pelnė personažo bendraamžių pripažinimą. Ne vienas lyg veidrodyje atpažino save – maištaujantį, sarkastišką, suaugusiųjų pasaulio realybę neigiantį jaunuolį.

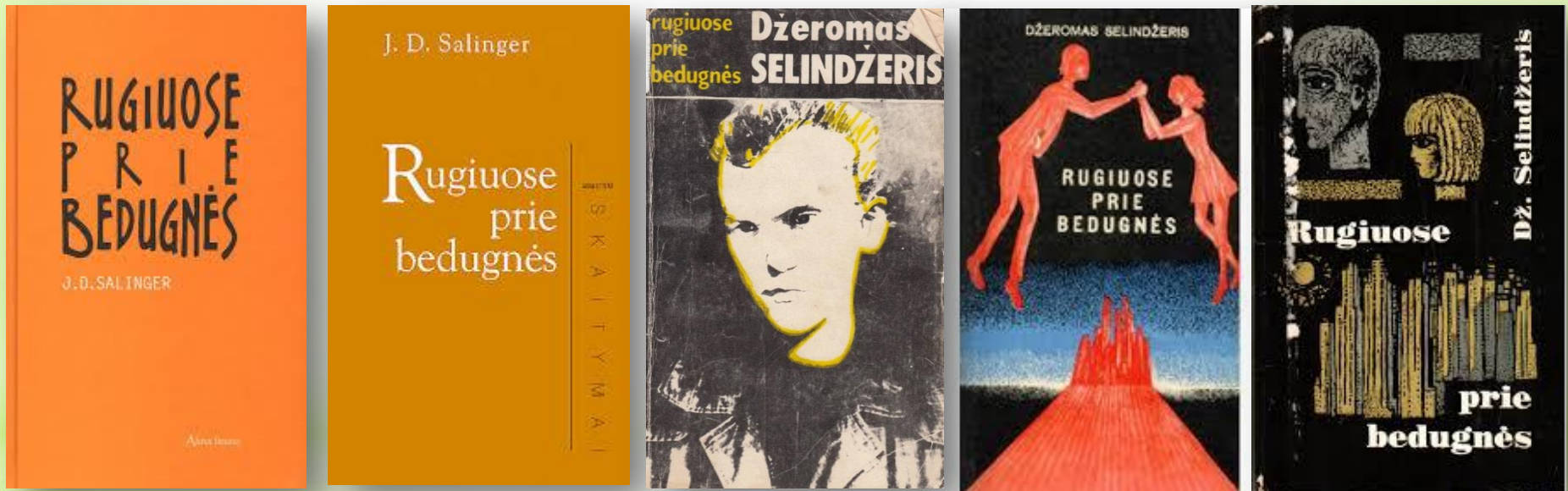
Istorija paprasta. Iš prestižinės internatinės mokyklos išmestas šešiolikmetis Holdenas bastosi po Niujorką ir išbando tai, kas laikoma suaugusiųjų „privilegijomis“: lankosi baruose, geria, rūko ir kitaip pramogauja. Tai savotiškas dienoraštis, atspindintis skausmingą egzistencinį lūžį paauglystėje, kai staiga praregima ir imama gedėti prarasto pasaulio tyrumo. Suaugusiųjų pasaulis Holdenui ir atgrasus, ir masina, bet jam sunku ryžtis kompromisams, atrodo, kad teisingas pasirinkimas – maištas ir neigimas. Herojui, kaip ir karo siaubus mačiusiam romano autoriui, vaikų ir paauglių pasaulis atrodė tyresnis nei suaugusiųjų, dar nesuterštas melo ir veidmainysčių. Praraja tarp suaugusiųjų ir vaikų atrodo neįveikiama. Anot Holdeno, suaugusieji yra „nuobodos, apsimetėliai ir veidmainiai“.

Taip atrode J.D.Salinger „Rugiuse prie bedugnės“ pirmasis pakartotinas leidimas su rašytojo paršu.

Bostonas: „Little, Brown & Company“, 1952.

Romanas „Rugiuose prie bedugnės“ skambiai vadintas erškėčiuota jaunystės odiseja, paauglių biblija, populiarius ir mūsų dienomis.

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

Šakių rajone, Sudargo krašte, iš kurio kilo rašytojo Jerome David Salinger senelis, 2020m. vasarą iškilmingai atidengta jo legendinei knygai „Rugiuose prie bedugnės“ skirta skulptūra.

Prieš 40 metų
išleista Astrid Lindgren
„Ronja plėšiko duktė“

Leidyklos „Vaga“ 1984 metais išleistos
A.Lindgren knygos „Ronja plėšiko duktė“ viršelis

Astrid Lindgren, 1960m.

Astrid Anna Emilia Lindgren (1907-2002) - švedų rašytoja, viena žymiausių vaikų rašytojų pasaulyje.

Didžioji dalis jos knygų paremtos šviesiais vaikystės prisiminimais. Rašytoja sukūrė tokius legendinius personažus kaip *Pepė Ilgakojinė*, *Karlsonas* bei *Emilis iš Lionebergos*.

Po mirties Švedijos vyriausybė įsteigė Astridos Lindgren premiją. Tai didžiausias pasaulyje piniginis apdovanojimas vaikų ir jaunimo literatūros kūrėjams bei populiarintojams.

Vaikams skirtame romane „Ronja plėšiko duktė“ pasakojama apie mergaitę, augančią girioje esančioje pilyje, plėšikų apsuptyje. Ronja yra vienintelis plėšikų lyderio Matiso vaikas, tad tėtis tikisi, kad dukra užaugusi taip pat vadovaus jo suburtai gaujai. Bet vieną dieną kitoje kalno pusėje įsikuria nauja galvažudžių grupuotė ir prasideda tarpusavio kova. Ronja auga tik suaugusiųjų apsuptyje, tad kai vieną dieną sutinka Birką – priešų gaujos vado sūnų – Ronja tiesiog negali nesusipažinti su savo bendraamžiu. Jie tampa draugais. Kur nuves ši slapta draugystė? Ir kaip ji paveiks dviejų kariaujančių gaujų bei jų vadų tarpusavio santykius?

Knyga „Ronja plėšiko duktė“ – tai nuoširdi, graži istorija apie draugystę, meilę ir ištikimybę.

A decorative arrangement of seven small, stylized butterflies in shades of brown and gold, scattered across the upper half of the page. They are positioned around the text, with some above and some to the sides.

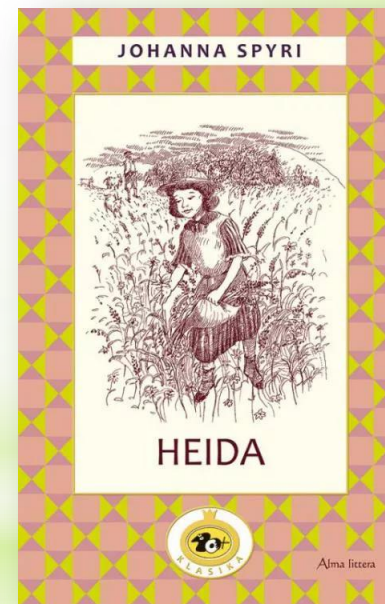
Daugiau apie rašytoją ir jos pasaulį sužinosite apsilankę
specialiai vaikams sukurtoje svetainėje:

<https://www.astridlindgren.com>

A decorative arrangement of seven small, stylized butterflies in shades of brown and gold, scattered across the lower half of the page. They are positioned around the URL, with some above and some to the sides.

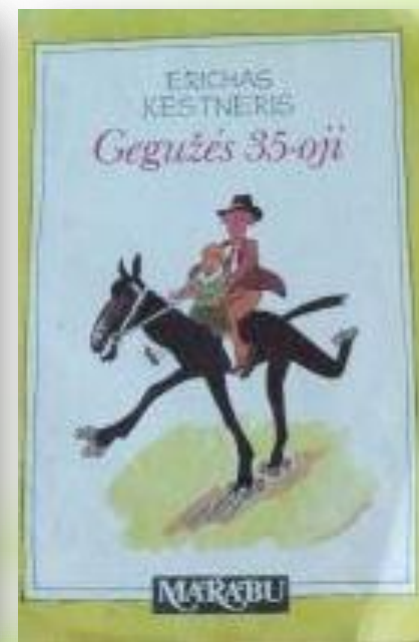
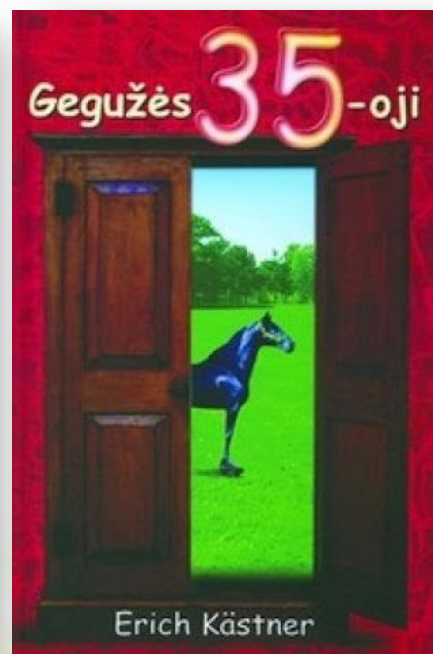
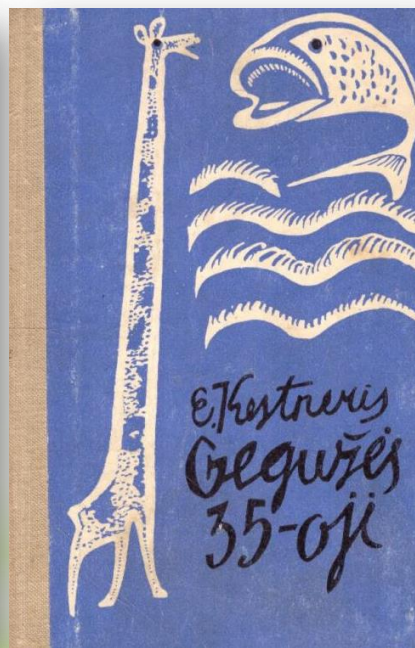
Kitos knygos, švenčiančios jubiliejų

140 metų - Johanna Spyri „Heida“
(pirmą kartą išleista 1881m.)

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

90 metų - Ericho Kastnerio „Gegužės 35-oji“
(pirmą kartą išleista 1931m.)

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

50 metų

-Aldonos Liobytės pjesė „Kuršiukas“
(pirmą kartą išleista 1971m.)

- Otfriedo Preusslerio
„Krabatas arba treji metai užburtame malūne“

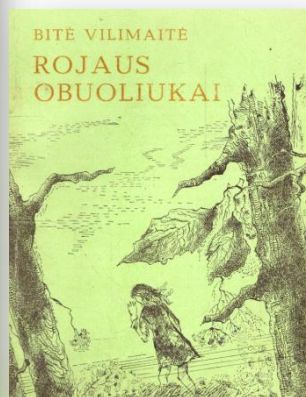
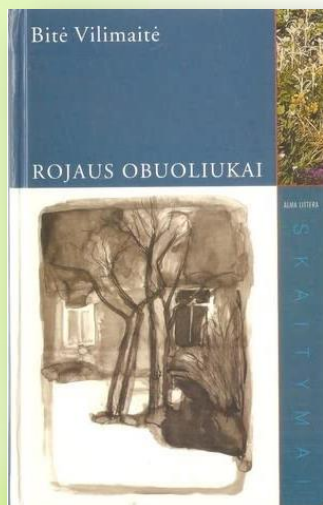
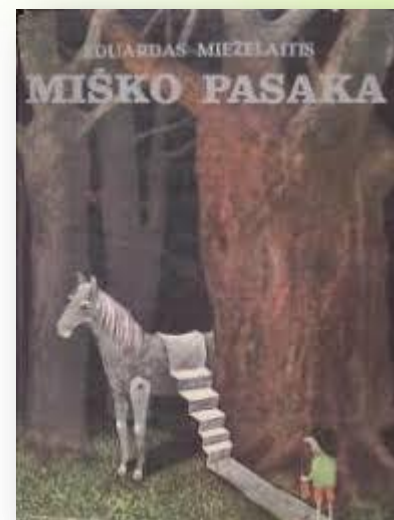

Lietuviškų knygos leidimų viršeliai

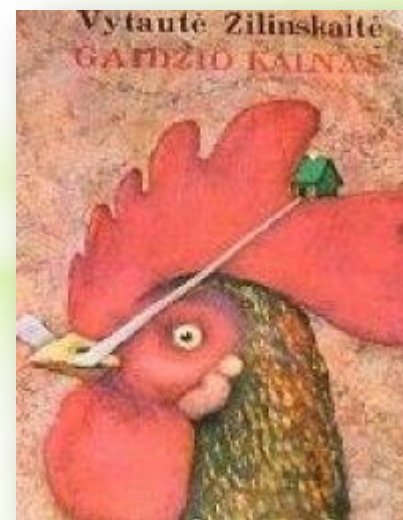
40 metų
(pirmą kartą išleista 1981 metais)

- Eduardo Mieželaičio „Miško pasaka“

- Bitės Vilimaitės „Rojaus obuoliukai“

- Vytautės Žilinskaitės „Gaidžio kalnas“

Naudoti šaltiniai:

- * <https://www.ibbylietuva.lt/rubinaitis/>
- * <https://www.astridlindgren.com>
- * <https://www.vle.lt/straipsnis/jerome-david-salinger/>
- * <https://www.abebooks.com/>
- * <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos>

Informaciją rinko

Plungės „Ryto“ pagrindinės mokyklos biblioteka – informacinis centras

2021 m.